

**A „gondolat testvérévé emelt mozdulat” – Dienes Valéria
mozdulatművészete és a reformpedagógia
Az előadások összefoglalói – a konferencia előadói**

Dr. Németh András: Életreform – mozdulatművészet – reformpedagógia

A 19. század utolsó évtizedében megjelenő sokszínű reformmozgalom, az életreform – az ember és természet, ember és munka, ember és Isten – kapcsolatát újraértelmező, a „menekülés a városból” civilizációkritikai jelszavával összekapcsoló sokszínű irányzatok komplex együttesét jelenti, melyek közös jellemzője - az önreform, az egyes emberek életének gyökeres megreformálására irányuló individuális igyekezet. A széleskörű reformmozgalom kiterjedt az emberi élet minden „testi” és „lelki” dimenziójára; a táplálkozásra, a testi higiéniaira, az öltözködésre, a szabadidő eltöltésére, ezen belül a testmozgásra, és a sportra, a tánagra, a lakáskultúrára, a férfi- és női szerep új formáira, a gazdaságra és a termelőmunkára, a művészetekre, továbbá az emberi lét kozmikus, vallási dimenzióira. Az előadás az életreform jelentősebb irányzatainak rendszerező áttekintésére, továbbá azoknak a 20. század első felében kibontakozó különböző hazai és nemzetközi táncpedagógiai és pedagógiai reformmozgalmakra gyakorolt hatásának bemutatására vállalkozik.

Prof. Dr. Németh András DSc, a neveléstudomány kandidátusa (1989), dr. habil. (2000), az MTA doktora (2004), tanszékvezető egyetemi tanár, az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar Neveléstudományi Intézet Pedagógiatörténeti Tanszékén. Az MTA Pedagógiai Tudományos Bizottságának tagja. Kutatási témái: A magyar neveléstudomány fejlődésének története; neveléstudománytörténeti összehasonlító vizsgálatok; reformpedagógia és az életreform mozgalmak; reformpedagógiai irányzatok elmélete és története; történeti pedagógiai antropológia.

<http://pedagogiatortenet.elte.hu/nemeth-andras-tanszekvezeto/> [2015-10-14] ,
<https://vm.mtmt.hu/search/slist.php?kozid=04298> [2015-10-14])

Dr. Áment Erzsébet: A bergsoniánus intuitív pedagógia az Új Iskolában

Az előadás a következő témákat öleli fel:

1. Dienes Valéria és az Új Iskola alapítójának kapcsolata.
2. H. Bergson: Teremtő fejlődés c. könyvének fordítása és ismertetése a tantestülettel.
3. Az intuíciós módszer alkalmazása az Új Iskola alsótagozatában és a lyceumi irodalomtanításban Domokosné Löllbach Emma és Blaskovich Edit tanárnők óráin.

▶ Áment Erzsébet PhD (2003). Az MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság, a Magyar Pedagógiai Társaság és a Magyar Néprajzi Társaság tagja, ny. iskolaigazgató. Kutatási területe a reformpedagógia és annak története, különös tekintettel az Új Iskolára.

http://mta.hu/koztestuleti_tagok?PersonId=16950 [2015-10-14]

Dr. Boreczky Ágnes: Dienes Valéria és a szülők iskolája

Az 1912től 1919ig tartó időszak Dienes Valéria életének nagyon sűrű korszaka. Tudományfilozófiai és pszichológiai tanulmányokat ír, fordít, könyveket mutat be a Huszadik Században és az Athenaeumban, cikkei jelennek meg a A Nő c. feminista lapban, mozdulatművészeti tanfolyamokat szervez, kidolgozza az orkesztika mozdulatrendszerét, aktívan tevékenykedik a Társadalomtudományi Társaságban és népszerűsítő előadásokat tart, pl. a Magyar Gyermektanulmányi Társaság anyáknak és lányoknak szóló iskolájában. Az előadás ez utóbbit mutatja be és elemzi részben az életreform és a reformpedagógia nézőpontjából, részben a többi felsorolt tevékenységgel összefüggésben.

▶ Prof. emer. Dr. Boreczky Ágnes – a neveléstudomány kandidátusa (1993). az ELTE Interkulturális Pszichológiai és Pedagógiai Intézet ny. egyetemi tanára.

Kutatási témái: modernitás és család; szimbolikus család, családtörténeti narratívák; multikulturalizmus, kultúraazonos pedagógia; életreform és mozdulatművészet. 2001ben Fulbright ösztöndíjasként az Egyesült Államokban tanított a Rutgers Egyetemen (New Jersey).

http://mta.hu/koztestuleti_tagok?PersonId=13797 [2015-10-14]

http://www.doktori.hu/index.php?menuid=192&sz_ID=211 [2015-10-14]

Dr. Lőrinc Katalin: Iskolaműhelyek, műhelyiskolák a modern tánc történetében

Az előadás a következő témákat öleli fel:

- 1.) Tanulástanítás a balett világában (1820. század);
- 2.) Modern tánc és pedagógia kapcsolata a 20. század első felében (Amerika; Európa; Magyarország);
- 3.) A 20. század második felének nemzetközi és hazai jelenségei;
- 4.) Itt és most.

▶ Dr. Lőrinc Katalin DLA (2014), táncművész, egyetemi docens, szakíró. Balettművész végzettségével bejárta külföldi társulatok, műhelyek és iskolák sorát, modern és kortárs területeken kapcsolódott a pedagógia és színpadi

táncművészet nemzetközi vérkeringésébe. Itthon minden képzési struktúrában megfordult, tapasztalatait elméleti munkáiba folyamatosan beépíti.

<http://tancelet.hu/tancosok-koreografusok/248-lrinc-katalin> [2015-10-14]

<http://www.filmacademy.hu/hu/oktatok/adatlap/98/lorinc-katalin-1957>

[2015-10-14]

Révay Réka: Orkesztika és táncterápia

Az előadás alapját Dienes Valéria: Metafizika és mozdulatcultúra az individuálszichológia szolgálatában című írása adja. Tér, idő, erő, kifejezés – Dienes Valéria ezt a négy határozmányt vette tekintetbe a mozdulat elemzésekor. E négy tényező képezi alapját a mozgással, testtel dolgozó terápiás módszereknek is. A mozdulat viseli a mozduló múltbéli tapasztalatait és kifejezi ezeket, a belső tartalmak megnyilvánulhatnak, a régi és néha szavak előtti tapasztalatok formát ölthetnek, és ezáltal gyógyulhatnak. A mozdulat rendelkezik egy irányultsággal is a jövő felé, egyszeri és visszafordíthatatlan. Épp ez az irányultság és a jövővel való szerves kapcsolat teszi lehetővé, hogy az életében elakadásban lévő egyén tovább tudjon fejlődni, nehézségeit meg tudja haladni. Korszerű pszichológiai elméletalkotók úgy gondolkodnak a lelki gyógyításról, mint „érzések mozdulatművészetéről”, ahol az egyén a régi formák, ritmusok, dinamikák, mintázatok helyett újakat sajátíthat el, amelyek lehetővé teszik, hogy teljesebb, boldogabb életet éljen. Dienes Valéria mindezen elvek csíráját megfogalmazta műveiben, és bár ő maga nem szándékozott a terápiás irányba továbblépni, életműve alapját képezhette volna egy mozdulatművészet alapú mozgásterápiás irányzat hazai kifejlődésének. Az előadás a hasonlóságok, és egyezések mentén beszél az orkesztika és a mozgás és táncterápia találkozási lehetőségeiről.

► Révay Réka – Orkesztika mozdulatoktató, integrált kifejezés- és táncterapeuta.

1988 óta foglalkozik orkesztikával. Tanárai Keresztúry Ildikó és Tatai Mária voltak. Tagja, majd oktatója lett a Kortárs Orkesztika Műhelynek. Fellépett az Orkesztika Mozdulatszínház társulatában. 1998-ban találkozik az integrált kifejezés- és táncterápiával (IKT). 2005 óta működik IKT terapeutaként, önismereti csoportokban, és az IKT Egyesület képzéseiben kiképzőként.

http://www.tanctherapia.com/hun/index_hun.php?url=oktatok/rr.htm

[2015-10-14]

Fenyves Márk: „Az Orkesztika, a Mozdulatművészet vonzásában” – Dr. Dienes Valéria „Teremtő pedagógiája”.

Az Orkesztika mozdulattudománya, iskolája (intézete) – az elmélet, a gyakorlat és a neveléstudomány látószögében, mint reform az embernevelésében.

► Fenyves Márk – Mozdulatművész, orkesztész, koreográfus, pedagógus, látványtervező. Az Orkesztika Alapítvány kurátora, a SzólóDuó Nemzetközi Tánc Fesztivál igazgatója. A százéves tradíciójú magyar mozdulatművészet egyik képviselője 25 éve. Pálosi Istvánnal megalapítja a Duncan-Dienes Orkesztika Iskolát, a MOHA-Mozdulatművészek Házát és a Magyar Mozdulatművészeti Társulatot. Táncelméleti szakemberként lexikonszerkesztő, tanulmányíró, könyvszerkesztő, történeti és elméleti kutató. Dienes Valéria hagyatékának gondnoka, a Mozdulatművészeti Gyűjtemény vezetője. Szakterülete a modern tánc, vagy tánc modernitás elmélete, története, pedagógiája, gyakorlata. Művészeti és pedagógiai munkássága mellett a tánc elméleti tudományával foglalkozik (Orkesztika).

<http://www.tancorak.hu/#!/fenyvesmark/cqjr> [2015-10-14]

<http://www.mozdulatmuveszet.hu/tartalom/mozdmuv/szemely/fenyves.htm>
[2015-10-14]

<http://www.mozdulatmuveszet.hu/tartalom/szem3.htm> [2015-10-14]

Pálosi István: Nyitott mozdulatművészeti óra (műhelymunka)

► Pálosi István – Mozdulatművész, koreográfus, pedagógus, a Magyar Mozdulatművészeti Társulat igazgatója. A Magyar Táncművészeti Főiskola - MTF (Állami Balettintézet) növendéke (1982-1991), majd MAPA ösztöndíjas Berlinben (1995), az esseni Folkwang Egyetem (1997-1998) és a MTF moderntánc pedagógus hallgatója BA (2001-2005). Okleveles tánctanár MA (2015 MTF). 1992 óta tanít balettet és mozdulatművészetet Magyarországon és külföldön. 2015-től a „Budapest Táncművészeti Stúdió” Szakközépiskola balettmestere és moderntánc tanára. A mozdulatművészet megőrzése és fejlesztése céljából Fenyves Márkkal létrehozta a Duncan-Dienes Orkesztika Iskolát, a MOHA-Mozdulatművészek Házát és a Magyar Mozdulatművészeti Társulatot.

<http://www.tancorak.hu/#!/palosiistvan/c1640> [2015-10-14]

<http://www.mozdulatmuveszet.hu/tartalom/mozdmuv/szemely/palosi.htm>
[2015-10-14]